

Suriye için Cenevre sürecinden başka seçenek yok

Başbakan Erdoğan Rusya'yı Suriye konusunda ikna edemedi. Etmeyi bırakın, Moskova Türkiye'yi belli ölçüde kendi tarafına çekmeye başardı. Erdoğan'ın Moskova'da Cenevre sürecini desteklediklerini söylemesi bunu gösteriyor. Erdoğan'ın Suriye'nin toprak bütünlüğüne önem verdiklerini belirtmesi de Moskova'yı memnun etti. Hem Türkiye'nin güvenliği, hem de Ortadoğu istikrarı açısından hayati olduğu için Ankara bunu daha sık telaffuz etmeli.

AKP'nin eski dışişleri bakanlarından Yaşar Yakış, Suriye'deki yapının kontrolsüz bir şekilde çökmesi ve ülkenin Sünni, Alevi, Hristiyan ve Kürt eksenlerinde bölünmesi halinde bunun Türkiye için de çok kötü sonuçlar doğuracağına inanıyor.

Suriye'de bölünmeye doğru gidilmesi halinde bugünden çok daha fazla insanın öleceğini ise artık herkes görüyor. Erdoğan'ın hafta içinde gittiği Moskova'da Cenevre sürecine destek vermesi bu nedenle önemlidir.

Peki, nedir Cenevre süreci?

Hatırlanacaktır, ABD, Rusya ve Çin dâhil Güvenlik Konseyi'nin tüm daimi üyeleri ile Türkiye, Katar ve Kuveyt gibi ülkeler ve Arap Birliği ile AB'nin temsilcilerinin de katıldıkları Cenevre toplantısı 30 Haziran'da yapılmış, ardından bir "Ortak Bildiri" yayınlanmıştı.

Moskova dönüşünde konuşan Erdoğan'a göre, Cenevre sürecinin en önemli yanı Beşar el Esad'ın olmadığı geniş katılımlı bir "geçiş hükümeti" öngörmesidir. Ancak, bildirinin hiçbir yerinde "Esad işin içinde olamaz" denmiyor. Esad'dan hiç söz edilmediği gibi, Suriye için düşünülen bu hükümetin "mevcut yönetimin üyelerini de içerebileceği" belirtiliyor.

Nesnel bir gerçek olarak Esad'ın böyle bir hükümette her halükarda yer alamayacağı kabul edilse bile, söz konusu bildiriye içermediği şeyleri atfetmek, kamuoyu için zaten yeterince karışık olan ortamı daha da bulandırıyor.

Sadece rejimin değil, muhaliflerin de şiddete derhal son vermelerini isteyen söz konusu bildiri, Suriye'de ortaya çıkacak yeni yapıda "herkese şans tanınması gerektiğini" de vurgulayarak şöyle devam ediyor:

"Bu düzenlemede mezhepsel, etnik, dini ve dilsel gerekçelere dayanan ayrımcılığa yer yoktur. Sayı itibarıyla azınlıkta olan kesimler, haklarının saygı göreceği konusunda mutlaka temin edilmeliler."

Özetle, ağırlıklı olarak Sünni olan ve Aleviler, Hristiyanlar, Kürtler ve diğer azınlıkların üzerinde hâkimiyet kuracak bir yönetimin istenmediği açıkça görülüyor. Dahası bildiride, ordu ile istihbarat birimleri dâhil olmak üzere, mevcut devlet yapısı ve personelinin de "insan haklarına saygı koşuluyla" yerlerinde kalabilecekleri belirtiliyor.

Bu hususların AKP'nin bugüne kadar yürüttüğü Baas karşıtı ve aleni bir şekilde Sünni yanlısı olan Suriye politikası ile pek uyuşmadığı ortada. Türkiye'nin desteklediği Sünni ağırlıklı Suriye muhalefeti de zaten Cenevre'den çıkan ortak bildiriye "katillerle masaya oturulmaz" diye anında reddetmişti.

Erdoğan'ın Moskova'da Cenevre sürecini desteklediklerini

söylemesinden sonra Rusya Devlet Başkanı Putin'in dile getirdiği büyük memnuniyetin nedeni işte bu. Çünkü Moskova'da, Rusya'nın hoş bakmadığı Esad ve Baas karşıtı "Suriye'nin Dostları" grubunun hararetli destekçisi olan Türkiye'nin Cenevre sürecini baltalamaya çalıştığına inananlar var.

Ancak, "Esad ve şürekâsı gidecek ve Suriye'de mutlu sona erişilecek" türünden beklentinin ham hayalden ibaret olduğu artık Türkiye'de de görülüyor. Esad'ın devrilerek Suriye'deki mevcut yapısının kontrolsüz bir şekilde çökmesinin getireceği sonuçlar ise korkutmaya başladı. Kaldı ki, ABD işgalinden sonra Irak'taki Baas yapılanmasının alelacele yıkılması yüzünden yaşananlar ortada. Türkiye bu nedenle Suriye politikasında artık ince bir ayar yapmalı ve ağırlığını kullanarak muhalifleri reddettikleri Cenevre süreci konusunda ikna etmeye çalışmalıdır.

Suriye'yi bölüp çevre ülkelere mutlaka bulaşacak olan kanlı bir iç savaş istenmiyorsa başka seçenek görünmüyor. Suriye'de asıl sorun artık Esad'ın gitmesi değil, bölge istikrarı uğruna o ülkeyi işlevsel bir şekilde bir arada tutma sorunudur.